

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puzkarski

w sprawie **A. D.**
ukaranej za czyn z art. 52 § 2 pkt 1 k.w.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 3 marca 2023 r.,
wniosku ukaranej
o wyłączenie sędziów od udziału w sprawie,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego: Antoniego Bojańczyka,
Marka Siwka i Igora Zgolińskiego od udziału w sprawie
kasacyjnej o sygn. akt II KK 99/22.**

UZASADNIENIE

W dniu 25 lutego 2022 r. w Sądzie Najwyższym zarejestrowana została sprawa o sygn. akt II KK 99/22 w związku z wniesieniem kasacji przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść obwinionej A. D. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 19 lipca 2019 r., o sygn. akt XIV W 1180/19. Wyrokiem tym obwiniona została ukarana za czyn z art. 52 § 2 pkt 1 k.w. polegający na tym, że „w dniu 01.03.2019 r. ok. godz. 19.30 w W. przy ul. [...] przeszkadzała w przebiegu nie zakazanego zgromadzenia w ten sposób, że siedząc na pasie jezdni blokowała trasę przemarszu zgromadzenia”.

Sprawa losowo została przydzielona sędziemu SN Antoniemu Bojańczykowi, który zarządził skierowanie przedmiotowej kasacji do rozpoznania na rozprawie. Następnie zarządzeniem przewodniczącego Wydziału II Izby Karnej z dnia 30 marca 2022 r. wyznaczono skład orzekający w osobach sędziów Sądu Najwyższego: Antoniego Bojańczyka, wskazując go jako przewodniczącego i sprawozdawcę oraz Marka Siwka i Igora Zgolińskiego. Nadto na 14 czerwca 2022 r. wyznaczono termin rozprawy kasacyjnej.

Pismem z dnia 30 maja 2022 r., adresowanym do Izby Karnej Sądu Najwyższego, A. D., powołując się na art. 41 § 1 i art. 42 § 1 k.p.k., wystąpiła z wnioskiem „o wyłączenie Sędziów Sądu Najwyższego Antoniego Bojańczyka, Marka Siwka i Igora Zgolińskiego od udziału w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym za sygn. akt II KK 99/22 – z uwagi na istnienie okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziów w sprawie”. Niezgodnie z adresem wniosek ten został przedstawiony Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, który przekazał go Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Społecznych. W tej Izbie wniosek został zarejestrowany pod sygn. I NWW 152/22.

Pismem z dnia 12 września 2022 r. adresowanym do Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej, określonym jako „wniosek obwinionej”, w istocie ponawiającym wniosek z 30 maja 2022 r., A. D. zwróciła się też o skierowanie jej wniosku o wyłączenie sędziów do Izby Karnej Sądu Najwyższego, podkreślając, że do tej Izby trafiła jej sprawa kasacyjna. W części wstępnej uzasadnienia wniosku akcentowała, że „takie same zarzuty, które były powodem mojego wniosku o wyłączenie w/w sędziów jako budzących uzasadnione wątpliwości co do swojej niezawisłości i bezstronności, odnoszą się również do wszystkich sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej zarządził zarejestrowanie sprawy w Kontrolce Spraw Incydentalnych prowadzonej w Wydziale II i „skierować sprawę do przydziału”.

Sąd Najwyższy, procedując w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, postanowieniem z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt I NWW 152/22, na podstawie art. 26 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wniosek A. D. w

przedmiocie wyłączenia sędziów Sądu Najwyższego: Antoniego Bojańczyka, Marka Siwka i Igora Zgolińskiego od orzekania w sprawie o sygn. akt II KK 99/22 pozostawił bez rozpoznania. Tylko na marginesie wypada odnotować, że w uzasadnieniu postanowienia nawiązano do uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20) i przytoczono jej pkt 2., najwyraźniej nie dostrzegając, że dotyczy on obsady sądu powszechnego. Jest oczywiste, że na gruncie niniejszej sprawy należało mieć w polu widzenia pkt 1. uchwały, dotyczący obsady Sądu Najwyższego.

Rozpoznając wniosek obwinionej Sąd Najwyższy, procedując w Izbie Karnej, zważył, co następuje.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt I NWW 152/22, nie blokuje rozpoznania przedmiotowego wniosku, na co zdaje się też wskazywać decyzja Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej o nadaniu formalnego biegu wnioskowi obwinionej z 12 września 2022 r., zamiast poinformowania jej, że nie jest to możliwe w sytuacji, gdy Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN zarejestrowano sprawę o sygn. I NWW 152/22. Bardziej istotna jest wszakże okoliczność, że skoro wspomniane postanowienie oznacza, iż Sąd Najwyższy zaniechał zajęcia stanowiska co do wniosku obwinionej, to jego merytoryczne rozpoznanie nie rodziło obawy pojawienia się w przestrzeni prawnej dwóch różnej treści orzeczeń, dotyczących tego samego zagadnienia, co z pewnością nie powinno mieć miejsca. Nadto w Izbie Karnej SN wniosek o wyłączenie sędziów został rozpoznany niejako w innym trybie: w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania karnego, również przy uwzględnieniu, że w wyniku postanowienia zabezpieczającego Wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 lipca 2021 r., wydanego w oparciu o art. 279 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rzeczpospolita Polska została zobowiązana do zawieszenia stosowania m.in. art. art. 26 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym do czasu wydania przez Trybunał wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21 (pkt 1.d postanowienia). Nie negując jednolitości Sądu Najwyższego można też nadmienić, że wspomniany tryb postępowania w większym stopniu realizuje zamysł

ustawodawcy, który wskazał, że o wyłączeniu sędziego orzeka sąd, przed którym sprawa się toczy (art. 42 § 4 k.p.k.). Można to postrzegać również jako wyraz przekonania, że przy braku przeszkód w tym zakresie wniosek o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie karnej powinien zostać rozpoznany w tej jednostce organizacyjnej sądu, w której rozpoznawane są sprawy karne, co jest racjonalne wobec większego doświadczenia w tym zakresie sędziów przydzielonych do tej jednostki.

Przechodząc zaś do meritum, należy wskazać, że wniosek obwinionej zasługiwał na uwzględnienie. Został on obszernie uzasadniony, z odwołaniem się do powszechnie znanego (przynajmniej wśród prawników) orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (z lat 1999-2004), Sądu Najwyższego, w tym do wspomnianej uchwały trzech połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, jak też do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Autorka wniosku podkreśliła, że jej sprawa ma szczególny charakter – jest aktywistką zaangażowaną w inicjatywy obywatelskie, skazanie ma związek z jej uczestnictwem w zgromadzeniu publicznym i decydujące znaczenie przy rozpoznaniu kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich będzie rozważenie „nadrzędnej kwestii konstytucyjnej wolności zgromadzeń i granic dopuszczalnej ingerencji władzy wykonawczej (policji) w wolności konstytucyjne”. W tym stanie rzeczy budzi jej wątpliwości, czy gwarantuje niezawisłe i bezstronne rozpoznanie sprawy skład orzekający Sąd Najwyższy złożony z sędziów powołanych do tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. ukształtowanej przy decydującym udziale czynnika politycznego, niewątpliwie mającego w polu widzenia przewidywaną lojalność wybieranych do KRS kandydatów wobec podmiotu dokonującego wyboru. W piśmie z 12 września 2022 r. autorka wniosku, nazywając wspomniany organ „neo-KRS”, m.in. wykazywała na konkretnych przykładach, że oczekiwania tego podmiotu nie były bezpodstawne, skoro „znane opinii publicznej działania i zachowania niejednego sędziego zasiadającego w »neo-KRS«” muszą budzić wątpliwości i zastrzeżenia dotyczące kwalifikacji

etycznych i moralnych tych osób do sprawowania urzędu sędziego”. Wyraziła pogląd, że „członkostwo takich osób w KRS (...) nieuchronnie rzuca dodatkowy cień na tę instytucję, jak również wszystkich tych, którzy ubiegają się o jej rekomendację (...)”. Dodatkowo A. D. zwróciła uwagę, że sędzia Marek Siwek uczestniczył w składzie orzekającym Sądu Najwyższego, który oddalił „bez możliwości uzyskania uzasadnienia na piśmie” kasację wniesioną przez Rzecznika Praw Obywatelskich na rzecz osoby również ukaranej sędownie za takie samo zachowanie w dniu 1 marca 2019 r. (sprawa II KK 89/22).

Nie negując, że objęci wnioskiem sędziowie przy orzekaniu w każdej sprawie zachowują obiektywizm i nie są podatni na ewentualne zewnętrzne wpływy, które mogłyby godzić w ich bezstronność, nie sposób było jednak odrzucić przedłożonej przez autorkę wniosku argumentacji, rzeczowo przedstawiającej powody, dla których wspomniani sędziowie nie powinni orzekać w przedmiotowej sprawie. Decydująca była argumentacja, która mając w polu widzenia również subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, kładła nacisk na cyt. „bezstronność w odbiorze zewnętrznym, opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora”. Rzeczywiście, nastawienie autorki wniosku nie jest całkiem irracjonalne. Sprowadza się do zasługującego na uwzględnienie twierdzenia, że skoro jest zaangażowana w inicjatywy obywatelskie nieprzychylnie postrzegane przez obecną władzę, została ukarana za zachowanie, które w jej mniemaniu było przejawem korzystania z gwarantowanych Konstytucją prawa i wolności, a więc sprawa ma element „polityczny”, to wobec sędziego, którego nominacja do Sądu Najwyższego była uzależniona od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa, prawie w całości powołanej przez dominującą obecnie siłę polityczną, w odbiorze zewnętrznym mogą pojawić się wątpliwości w zakresie jego zdolności do w pełni bezstronnego rozpoznania tego rodzaju sprawy.

Ma również rację A. D. kiedy wskazuje, że w jej sprawie nie powinien orzekać sędzia, który w sprawie II KK 89/22 wypowiedział się w przedmiocie zbliżonej treścią kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczącej osoby ukaranej w związku z tym samym zdarzeniem. Mniejsze znaczenie ma fakt, że nieprawidłowo wskazała na osobę sędziego Marka Siwka, gdy – jak ustalono – w sprawie o sygn.

II KK 89/22 sędzia ten nie orzekał, jednak orzekał m.in. sędzia Antoni Bojańczyk. Z treści postanowienia z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt I NWW 152/22, wynika, że okoliczność ta była poza polem widzenia procedującego wtedy Sądu Najwyższego, który niesłusznie przyjął, że „w przedmiotowej sprawie sformułowany zarzut sprowadza się wyłącznie do kwestii powołania sędziów”.

Nadto nie można tracić z pola widzenia niejednokrotnie wyrażanego przez Sąd Najwyższy poglądu, że „w świetle uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób reguluje Konstytucja RP, w szczególności art. 187 ust. 1. Najistotniejszym skutkiem dopuszczenia do funkcjonowania, w przestrzeni obejmującej swoim zasięgiem proces nominacyjnych sędziego, organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest obalenie domniemania niezawisłości i bezstronności tak powołanego sędziego. Zgodnie z tymi uchwałami, nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi m.in. wówczas, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego we wskazanym wyżej trybie. Ponadto, w świetle orzecznictwa europejskiego, branie udziału w rozpoznaniu sprawy przez sędziów objętych wnioskiem o wyłączenie, mogłoby stanowić naruszenie standardu rzetelnego procesu i w konsekwencji narazić Polskę na odpowiedzialność finansową” (postanowienie z dnia 14 listopada 2022 r., IV KK 262/22-KRI 72 i szereg innych, np. z dnia 18 stycznia 2023 r., II KK 538/22).

Z tych względów orzeczono, jak na wstępie.

